

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19-20 травня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

СЕКЦІЯ 12

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

ЗАГРОЗИ ПОШИРЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО СЕПАРАТИЗМУ В УКРАЇНІ

Деряга Ю. М.,

*студентка факультету соціології та управління
Запорізького національного університету,
м. Запоріжжя, Україна.*

Науковий керівник: Лепська Н. В.

*к. пол. н., доцент
Запорізького національного університету*

Активізація процесів глобалізації, модернізації та трансформації політичних й економічних систем у світі на початку ХХІ ст. зумовили посилення виникнення сепаратистських рухів. Сепаратизм, будучи суперечливим суспільно-політичним явищем, являє собою одну з найскладніших та найактуальніших проблем світового співтовариства.

Соціально-політичний конфлікт навколо європейського вибору України і трагічні події у центрі Києва кінця 2013 – початку 2014 років, що заклали фундамент «майданів» по всій території країни, надзвичайно актуалізували проблему сепаратизму. На сьогоднішній день даний феномен, чинники та механізми його функціонування породжують загрози національній безпеці та єдності держави. Діюча влада робить усі можливі кроки для того, щоб не допустити розколу країни на Схід і Захід, але деякі негативні прояви є досить відчутними, зокрема, створення так званих «народних республік» та втрата державного контролю над ними.

Дослідженням даної теми у сучасному науковому просторі займаються: Басараб М. М., Горенкін В. А., Горло Н. В., Дівак В. В., Ревуцька О., Романюк Н. І. та інші. При ознайомленні з публікаціями зазначених авторів виникають суперечливі й неоднозначні моменти, що потребують обґрунтування. Наприклад, сепаратизм розглядається як одновекторне негативне явище, але не враховується те, що даний соціально-політичний феномен може сприйматися як діалектичне явище, як імпульс суспільству про необхідність його солідаризації й внутрішньої інтеграції задля досягнення чітко поставлених цілей й задоволення інтересів населення регіону. Також, у контексті розгляду українського питання, прояви регіонального сепаратизму на сході можна розцінювати як один із наслідків проведення «гібридної» або ж інформаційної війни між Україною та Росією. Тобто можна вказати на ряд проблемних моментів у дослідженні даного феномену, що пов'язані з неоднозначністю та різноманітністю його проявів як відносно радикального способу вирішення соціально-політичних питань.

Мета: розглянути сепаратизм як політичне явище, обумовлене дисбалансом політико-владних відносин й сфери національних інтересів; визначити причини поширення даного феномену в Україні та виробити практичні рекомендації щодо його подолання.

Сепаратизм – радикальний, егоцентричний спосіб розв'язання проблем, які виникають у багатонаціональних суспільствах з метою відокремлення від єдиного

цілого та формування власної державності, що в свою чергу приводить до втрати державною частиною території і отримання нею вороже налаштованих сусідів [1, с. 108].

Щодо регіонального політичного сепаратизму, то його суб'єктом можуть бути представники тієї ж національності, що й центральна державна влада. Підґрунтям для розгортання даного явища виступають морально-етичні або безпосередньо політичні гасла. Зокрема, гасло дискримінації, якій, з точки зору сепаратистів, підлягають мешканці території, що прагне відокремитися [4]. Це ствердження має різні модуси прояву: економічний, політичний, культурний, екологічний, релігійно-конфесійний.

Регіоналізм – це стратегія регіональних еліт, спрямована на розширення ними своїх прав (рух «знизу»); процес самоструктурування суспільства, політичної і економічної мобілізації регіонів; прагнення еліти досягти більше переваг внаслідок використання природних особливостей регіону [2].

Для детального та ґрунтовного дослідження вищезазначеного соціально-політичного феномену доцільно використовувати об'ємну методологічну базу філософсько-світоглядних, загальнонаукових та спеціальних політичних методів для розкриття його сутності та специфічних характеристик.

Причини, що провакують актуалізацію сепаратистських настроїв, а в подальшому – регіональні конфлікти і війни, можна класифікувати наступним чином:

1. Політичні чинники:

- внутрішньополітичні: прагнення регіональних еліт до влади; політична боротьба за владу між різними етнічними групами на місцевому, регіональному та державному рівнях; боротьба за автономію, незалежність, відділення;

- зовнішньополітичні: підтримка сепаратистів з боку «наддержав» й могутніх країн-сусідів.

2. Економічні причини: низький рівень економічного розвитку окремих суб'єктів багатонаціональних держав і незадовільний рівень життя представників національних меншин у порівнянні з жителями інших регіонів країни.

3. Демографічні причини: нерівномірний розподіл населення в багатонаціональних державах; високий рівень народжуваності (недолік «життєвого простору») [1, с. 111-123].

4. Культурно-мовні причини.

5. Історичні причини: концепція історичної несправедливості, згідно з якою входження частини певної території до складу держави було актом завоювання або насильства.

6. Соціальні причини: соціальна дискримінація етнічної групи; розпалювання міжнаціональної ненависті [3].

Для мінімізації сепаратистських тенденцій та стабілізації соціальної, економічної й політичної сфер життєдіяльності в Україні можна виробити наступні рекомендації:

▪ необхідно розпочати процес деолігархізації, що дозволить ліквідувати прояви корупції як наслідку дії бюрократичного апарату;

▪ законодавче врегулювання конфлікту інтересів між загальнодержавним та регіональними рівнями влади;

▪ забезпечення прав та інтересів регіонів; гармонійне поєднання вертикальних зв'язків (Київ – регіони) з горизонтальними (зв'язки між регіонами);

▪ формування в суспільстві об'єктивного уявлення про проблеми та досягнення геополітичних центрів зовнішньої політики щодо України – Європейського Союзу та Росії [5];

- не допускати прийняття Верховною Радою України законів, що розколюють суспільство, на зразок скандальних правових актів, що були прийняті 16 січня 2014 року;

- ефективного проведення регіональної політики та реформи децентралізації з активним залученням пропагандистських методів державного регулювання для роз'яснення народу про можливі позитивні чи негативні наслідки від проведених реформ;

- давати жорстку правову оцінку сепаратистським рухам та настроям, особливо, якщо вони звучать із вуст державних службовців та посадових осіб.

Таким чином, вивчення сепаратизму є актуальним з точки зору розуміння його діалектичної сутності. З одного боку, дане явище можна розглядати як загрозу стабільній життєдіяльності суспільства й територіальній цілісності держави, а з іншого, його можна тлумачити як фактор солідаризації населення навколо спільних цілей та інтересів. При дослідженні проблематики регіонального сепаратизму важливим аспектом є розуміння доцентрових та відцентрових тенденцій територіальних еліт та населення в цілому. Це дасть змогу уникнути самознищення державності й послугує поштовхом для якісно нового рівня розвитку суспільства. Тому владна верхівка повинна проводити не реактивну політику, тобто реагувати на актуальні проблеми й виклики народу, а проактивну: використовувати комплекс превентивних, прогностичних й стратегічно обґрунтованих дій задля прогресу соціальної сфери життя, виходу на рівень розвитку більш високого порядку та недопущення активізації деструктивних тенденцій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баранов А. В. Сепаратизм в современном мире: политико-территориальный аспект/А. В. Баранов//Человек. Сообщество. Управление. – 2005. – №3. – С. 108 – 123.

2. Горло Н. В. Етнічний сепаратизм і іредентизм як шляхи реалізації права націй на самовизначення: порівняльний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://revolution.allbest.ru/political/00299895_0.html

3. Жуков Д. С. Урегулирование конфликтов на основе регионального сепаратизма (на примере Квебека и Северной Ирландии) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusus.ru/?act=read&id=352>

4. Наконечний В. С. Сепаратизм: поняття та підходи до тлумачення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fsn.fhum.info/pdf/84/84_127-132.pdf

5. Степико М. Т. Потенціальні загрози поширення регіонального сепаратизму в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1478/>

РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Дігтяр І.С.

студент IV курсу юридичного факультету

Сумського державного університету

Науковий керівник: Іваненко Д.Д.

викладач кафедри АГПФЕБ юридичного факультету

Сумського державного університету

Законом України «Про Національну гвардію України» від 04.11.1991 р. № 1774-ХІІ було врегульовано правовий статус Національної гвардії України (далі –